

Jak na opendata ve veřejné správě

eGovernment
2014+

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

isss
LOCAL AND REGIONAL
INFORMATION SOCIETY

Michal Rada
Ministerstvo vnitra

OPEN...

Není to jen o samotných datech

Hodně se hovoří o „opendatech“ jako otevřených datech

- Příkladem jsou otevřená data RÚIAN

Existují ale i „openservices“ jako otevřené služby

- Příkladem jsou otevřené služby ČÚZK v oblasti prostorových a geoinformací

Jak publikujeme a prezentujeme data

Veřejná správa prezentuje data několika způsoby:

1. Jako statické informace na webu
2. Jako dokumenty na webových stránkách
3. Jako webová rozhraní různých veřejných seznamů a rejstříků
4. Jako odpovědi na žádosti o svobodný přístup k informacím
5. Jako odpovědi na dotazy formou různých API rozhraní
6. Jako strojově zpracovatelná a popsaná data (opendata)

Vysvětlení ... lidsky

Otevřená data jsou data, která vyublikuje veřejná správa, jsou k dispozici pro kohokoliv, nikdo o ně nežádá, ale rovnou je využívá a jejich využívání se nijak neomezuje, nekontroluje ani nesleduje.

Taková data mohou být využívána pro potřeby veřejných služeb i občanů, pro potřeby komerčního i neziskového využití, a dokonce se nad takovými daty dají vytvářet komerční služby a produkty.

Opendata are provided „as is“ without any usage limitation and regulation.

...ve veřejné správě

K vymezení otevřených dat je třeba podotknout, že otevřená data jsou publikována, aby je mohly dále využívat ostatní orgány veřejné správy i další právní subjekty a soukromé osoby. Veřejná správa disponuje ale i celou řadou dat, která ze své podstaty nejsou veřejná, respektive jsou nějakou právní formou chráněna (třeba osobní údaje podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů apod.). Takováto data pochopitelně nelze považovat za otevřená data, nicméně statistická a agregovaná data z nich v souladu se zmocněním vytvořená již otevřenými daty být mohou (například počet obyvatel v obci jako statistické číslo, nikoliv však jako jejich seznam).

Principy otevřených dat

- Technická otevřenost: zveřejnění dat ve standardním strojově čitelném formátu, kde je k dispozici i datová struktura s popisem jednotlivých polí a částí dat
- Právní otevřenost: zveřejnění dat pod otevřenou licenci s jasně vymezeným způsobem užití a způsobem licencování těchto dat
- Dostupnost a původnost: jednotlivé datové sady jsou zveřejňovány jako jeden celek a nezměněné (tj. např. ne statistiky, ale data, na základě kterých se dají statistiky spočítat – s výjimkou dat, u nichž to ze zákona není možné)
- Přístup: katalogizace datových sad v katalogu dat pro usnadnění vyhledávání
- Opakovatelná využitelnost

Opendata dle...

Otevřená data se dají rozdělit třeba podle formy využití:

- Otevřená data posilující protikorupční prostředí (rozpočty, smlouvy apod.)
- Aplikační otevřená data (JŘ, mapová data apod.)
- Informativní otevřená data (statistiky, agregovaná apod.)

Dále se dají dělit dle technické formy a složitosti topologie:

- Tabulková data (to, co lze prezentovat jako tabulka stylu Sloupce řádky / Pole hodnoty)
- Strukturovaná data (to, co lze reprezentovat XML a XSD schémata struktury)
- Mamutí data (datové báze rozsáhlé a s vazbami)

Historie otevřených dat

O opakovaně využitelných datech „Reusable data“ se začalo hovořit v roce 2000 s rozvojem národních databází členských států EU.

Od roku 2003 existuje legislativa (směrnice o opakovaném využívání informací veřejného sektoru) a ta říká, že mají existovat data veřejné správy, která by se nejen napříč veřejné správy sdílela a dala automatizovaně využívat. Stanovuje pár definic a zásad a stanovuje také možnost katalogu takových informací v jednotlivých státech.

Od roku 2009 se takovýmto datům říká „opendata“ – tedy otevřená data.

Nejsou to jen „opendata“ ale i „linkeddata“ ...

Historie po česku

Otevřená data v České republice trochu zprofanoval jednostranný pohled na „opendata“ jen jako na protikorupční opatření.

Trochu jsme nepochopili smysl otevřených dat a otevřených služeb.

Problémy v této oblasti

1. Neexistuje regulační rámec pro otevřená data a jejich rozsah.
2. Neexistuje česká právní definice toho, co to jsou otevřená data.
3. Veřejná správa neumí s opendaty dostatečně pracovat (neumí je publikovat a neumí je využívat).
4. Nejsou dostatečně popsány rozdíly mezi „otevřenými daty“ a „daty poskytovanými dle svobodného přístupu k informacím“.
5. Neexistuje model klasifikace a třídění otevřených dat dle jejich datových sad.
6. Principy interoperability na úrovni EU se teprve tvoří.
7. Musíme si uvědomit, že data nepublikujeme pro sebe.

Implementace nové směrnice o opakovaném využívání informací veřejného sektoru

Nová směrnice přináší změny do dvou oblastí:

1. Oblast přístupu k informacím (implementuje se do zákona o svobodném přístupu k informacím)
2. Otevřená data veřejné správy – opendata (implementace do zákona o ISVS, zákona o svobodném přístupu k informacím a další legislativy)

...implementace směrnice zasahuje širokou oblast a dotýká se více resortů (MV, MK, MŠMT, MD, MPSV, ČSÚ apod.)

Co právě řešíme?

- Tvorba regulačního rámce pro otevřená data
- Zakotvení otevřených dat jako zásadního principu publikace v rámci nového pojetí EG
- Standardizace prvních datových sad a jejich metadat
- Tvorba národního katalogu otevřených dat
- Stanovení pravidel pro publikaci dat a záznamů v katalogu
- Realizace vazby „data v ISVS budou publikována jako opendata, a to jako funkcionality systému“

Opendata jako princip

Při tvorbě nového strategického rámce eGovernmentu a nastavení nových principů...

- považujeme otevřená data za nedílnou součást
- chceme, aby opendata publikovaly informační systémy
- postupně vymezujeme jednotlivé okruhy dat jako datové sady otevřených dat
- udržujeme katalog pro informace o datových sadách jako součást PVS

Národní legislativa

Problémy současného stavu

V naší legislativě nejsou opendata nijak upravena

- Úřady vlastně nemusí dělat nic (usnesení vlády z akčního plánu OGP je vesměs bezzubé).
- Není vyjasněná otázka toho, zda úřad „smí“ dělat „cokoliv navíc“, než mu říká zákon.
- Ve veřejné správě je řada projektů opendat, ale nenazývají se tak a nejsou tak označovány.
- Neexistuje definice toho, co jsou opendata a jak to funguje.
- Neexistuje právní rámec pro publikování opendat a jejich využívání, včetně licenčních podmínek.

Národní legislativa

Jak to má vypadat?

1. Obecná právní úroveň – stanoví, že co mohou být opendata, to také mají být a jsou veřejná.
2. Obecná procesní a technická úprava – definuje, co jsou opendata, jak to vypadá, jak se to publikuje, kde se to hledá apod. – bude v zákoně o ISVS a souvisejících standardech.
3. Konkrétní procesy publikace v katalogu a správy (prováděcí vyhláška k zákonu o ISVS).
4. Právní úprava jednotlivých oblastí – v různých právních předpisech bude stanoveno, že něco jsou opendata (odskok na ISVS) a odkud se publikují.

Katalog

Katalog otevřených dat veřejné správy je primárním informačním zdrojem o datových sadách otevřených dat. V rámci katalogu samotného nejsou primárně uchovávána samotná data, katalog ale obsahuje informace o datových sadách a jejich umístění a o správcích datových sad a o jejich validitě a aktuálnosti.

...mimoходом sám katalog je datovou sadou opendat.

Principy katalogu

- Je provozován na základě zákona (novela ISVS) a zákon vymezuje i jeho obsah.
- Je provozován jako součást Portálu veřejné správy a využívá jeho technologii.
- Je primárním zdrojem informací o dostupných datových sadách, jejich popisu, jejich správcích a jejich umístěních a o dalších souvisejících skutečnostech.
- Správcem katalogu je MV ČR, zodpovědnost za informace v záznamech mají ti, kdo je do katalogu zapsali.
- Do katalogu jednotlivé OVM zapisují informace o datových sadách formou záznamů.
- Jsou stanovena pravidla pro publikaci informací o datových sadách.

Povinné náležitosti záznamu v katalogu

- a. název datové sady
- b. OVM/VO, který tuto datovou sadu spravuje a publikuje jako otevřená data,
- c. popis dat a datové sady,
- d. popis jejich užití,
- e. v případech, kdy jsou data zveřejňována na základě zákonného zmocnění či povinnosti, uvedení ustanovení příslušného právního předpisu,
- f. datum, ke kterému jsou data aktuální, nebo informace o aktualizaci dat, je-li činěna pravidelně,
- g. datové formáty, ve kterých jsou data k dispozici,
- h. popis datových prvků či popis struktury dat v datové sadě,
- i. informace o licenci či podmínkách užití dat,
- j. adresy v síti Internet, kde je dostupná datová sada, popřípadě další adresy v síti Internet, kde jsou k těmto datům další informace.

OVM publikující data

musí vyřešit:

- Zda má legislativní rámec pro to, aby publikoval opendata.
- Jaká data má publikovat jako opendata.
- V jakých systémech (ISVS) jsou taková data spravována.
- Technickou úpravu ISVS, aby uměly publikovat datové sady opendat.
- Zajištění infrastruktury pro publikování datových sad (veřejně dostupný prostor se statickými URL).
- Popis samotných metadat a sběr veškerých požadovaných informací o nich.
- Zápis do katalogu opendat a udržování záznamu.

...jak na to?

Jedním z konkrétních způsobů, jak připravit informační systémy ve veřejné správě je...

...jako povinnou podmínku pro financování úprav zejména centrálních IS v následujícím období stanovit také úpravy pro publikování otevřených dat jako datových výstupů.

Chceme, aby publikování dat také ve formě „opendat“ a služeb také ve formě „openservices“ bylo povinnou součástí realizace úprav IS v rámci modelu sdílených služeb.